

Utredning om ateljéstöd i Gävle kommun

Slutrapport

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
1 Inledning	5
2 Stöd till yrkesverksamma bild- och formkonstnärer	6
2.1 Ateljéstöd – en bland flera stödformer	6
3 Omvärldsutblick	8
4 Iakttagelser under översynen	12
4.1 Gott samarbete i en viktig fråga	12
4.2 Ateljé i bostaden upplevs problematiskt	12
4.3 Kriterierna upplevs som relevanta	13
4.4 Ökad ekonomisk nivå efterfrågas	13
4.5 En referensgrupp är bra men kan utvecklas	13
4.6 Att ateljéföreningen Gaffel administrerar stödet spelar ingen roll	14
5 Bedömningar och rekommendationer	15
5.1 Definiera syftet med ateljéstödet tydligare	15
5.2 Stärk marknadsföring och kommunikation	16
5.3 Utveckla ansökningsförfarandet genom e-tjänst	16
5.4 Ta bort kravet på anslutning till ateljéförening	16
5.5 Inrätta starkare extern representation i referensgruppen	17
5.6 Fasa ut möjligheten till ateljéstöd i eller i anslutning till bostaden	17
5.7 Anpassa till att följa kalender- och budgetår och justera vid behov ansökningstider	18
5.8 Höj nivån för egen-kostnad	19
5.9 Utveckla kriterierna för behörighet och prioritering	20
5.9.1 Stärk kravet på utbildning	21
5.9.2 Bedöm aktiv yrkesverksamhet	21
5.9.3 Använd prioriteringskriterier	22

Bilaga: Omvärldsutblick – sammanställning över andra kommuners regler

Sammanfattning

Public Partner har på uppdrag av Public Partner har på uppdrag av Avdelning Kultur vid Sektor livsmiljö Gävle genomfört en översyn av ateljéstödet.

Utgångspunkten för översynen är att:

- säkerställa att stödet har så stor effekt som möjligt för att skapa goda förutsättningar för yrkesverksamma konstnärer i Gävle
- säkerställa att hanteringen av stödet är effektiv och rättssäker
- ge förslag på förändringar som bidrar till förverkligandet av Gävle kommuns Kulturpolitiska program

Underlaget för översynen består av en intervjustudie med respondenter inom stadens ateljéföreningar, Konstnärernas Riksorganisation (KRO) samt tjänstepersoner och förtroendevalda i Gävle kommun. Totalt har 15 personer intervjuats. Översynen omfattar även en jämförelse med andra kommuner som fördelar ateljéstöd.

Översynen visar ett gott och konstruktivt samarbete mellan kommunen och stadens ateljéföreningar. Ateljéstödet upplevs som en viktig del i infrastrukturen för att möjliggöra för konstnärer att verka. Synpunkter framkommer i enskilda delar, såsom exempelvis avseende kommunens stöd till ateljé i bostaden, stödets nivå som har varit oförändrad sedan 1997/1998 samt att referensgruppen kan utvecklas.

Med anledning av översynen lyfter Public Partner fram förslag på förändringar i ateljéstödet. Förslagen är utarbetade utifrån utgångspunkterna för översynen. Följande rekommendationer ges.

- Definiera syftet med ateljéstödet tydligare
- Stärk marknadsföring och kommunikation av ateljéstödet
- Utveckla genom e-tjänst
- Ta bort kravet på anslutning till ateljéförening/Gaffel
- Inrätta starkare extern representation i referensgruppen
- Fasa ut möjligheten till stöd för ateljé i bostaden
- Anpassa utbetalningar till kalender- och budget
- Höj nivån för egen-kostnad
- Utveckla kriterier för behörighet och prioriteringen

Bedömningar och rekommendationer beskrivs i rapporten tillsammans med motiven för dessa och de övervägningar som har gjorts. I flera avseenden ges konkreta förslag på formuleringar som kan användas vid revidering av ateljéstödet.

1 Inledning

Gävle kommun fördelar årligen ett stöd till yrkesverksamma konstnärer i form av ateljéstöd. Stödet är kontant och syftar till att stärka förutsättningarna för yrkesverksamma konstnärer inom bild- och formområdet att verka i kommunen.¹ Stödformen har i stort sett varit oförändrad sedan dess tillkomst 1997/1998. Införandet motiverades med att just bild- och formområdet erhöll jämförelsevis mindre stöd än andra konst- och kulturformer såsom musik och teater.²

Public Partner har av Avdelning Kultur vid Sektor livsmiljö Gävle fått i uppdrag att genomföra en översyn av ateljéstödet.

Utgångspunkten för översynen är att

- säkerställa att stödet har så stor effekt som möjligt för att skapa goda förutsättningar för yrkesverksamma konstnärer i Gävle
- säkerställa att hanteringen av stödet är effektiv och rättssäker
- ge förslag på förändringar som bidrar till förverkligandet av Gävle kommuns Kulturpolitiska program

Underlaget för översynen består av en intervjustudie med respondenter inom stadens ateljéföreningar, Konstnärernas Riksorganisation (KRO) samt tjänstepersoner och förtroendevalda i Gävle kommun. Totalt har 15 personer intervjuats.

Därutöver har tillgängligt skriftligt material i form av ansökningshandlingar, blanketter, tidigare utredningar mm använts.

För att få perspektiv på ateljéstödet kompletteras underlaget av en omvärldsanalys av hur andra kommuner hanterar ateljéstöd. Långt ifrån alla kommuner stödjer yrkesverksamma konstnärer genom ateljéstöd utan det är främst de med större städer som gör det. Detta är ingen tillfällighet, tillgången på ateljéer är till följd av konkurrens av andra verksamhet lägst i de större kommunerna. I mindre kommuner och på landsbygden är tillgången på lokaler generellt större. Detta förhållande är inte unikt för Sverige (vi kan se samma mönster avseende tillgången på konstnärsytor i stora delar av västvärlden?). Urval har skett till Uppsala, Örebro, Stockholm, Malmö, Göteborg och Värmdö. Omvärldsanalysen har skett genom analys av regelverk samt ett fåtal intervjuer.

Rapporten är disponerad i följande delar:

- Avsnitt 2 ger en bakgrund till ateljéstödet och sätter bland annat stödformen i sitt sammanhang till andra relevanta stödformer i Gävle kommun liksom regionalt och nationellt.
- Avsnitt 3 innehåller en omvärldsutblick på ateljéstöd genom att redovisa de huvudsakliga aspekterna av sex kommuners konstruktion av stödformen (se även bilaga).
- Avsnitt 4 redovisar Public Partners sammanfattande iakttagelser, främst från intervjustudien.

¹ Som yrkesverksam konstnär räknas oftast den som helt eller delvis kan försörja sig på sin aktiva konstnärliga verksamhet och som återkommande låter sin konst möta en publik/konstnärligt sammanhang (Konstnärsnämnden).

² Bild- och formområdet är sedan 2018 ett eget konstområde inom den nationella kultursamverkansmodellen.

- Avsnitt 5 redovisar bedömning och rekommendationer tillsammans med de överväganden som ligger till grund för dessa. Inom ramen för rekommendationerna ges när det är relevant konkreta förslag på hur dessa kan omsättas i praktisk tillämpning i Gävle kommun.

2 Stöd till yrkesverksamma bild- och formkonstnärer

Bild- och formkonstnärer är de konstnärer med högst utbildningsnivå som generellt sett har allra svårast att få utbildningsinvesteringen att löna sig.³ I Sverige har vi byggt upp en struktur för att stödja utvecklingen av kultur och förutsättningarna för kulturarbetare med olika ansvarsnivåer på nationell, regional och i olika omfattning kommunal nivå.

Kulturrådet⁴ äger ansvaret att främja, följa upp och fördela bidrag till kultur och därigenom förverkliga *den nationella kulturpolitiken*. En annan nationell institution som har uppdrag att främja konstnärlig utveckling, nyskapande kultur och arbetsvillkoren för yrkesverksamma konstnärer är Konstnärsnämnden.⁵ Nämnden har varit verksam sedan slutet av 70-talet och har till uppdrag *förverkliga den nationella konstnärspolitiken*. Hos nämnden kan yrkesverksamma konstnärer söka olika typer av stipendier och bidrag som ligger inom ramen för det av regering utfästa regleringsbrev.

Den statliga styrningen av regional kulturverksamhet utgår från nationella kulturpolitiska mål: att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Staten fördelar stöd på regional nivå genom den så kallade samverkansmodellen. Kultursamverkansmodellen innebär att varje region får en samlad summa statliga medel att fördela till regional kulturverksamhet i respektive region.⁶

I Region Gävleborg beskrivs inom ramen för den kulturplan som ägs av Region Gävleborg att regionen ska arbeta för att: *”stärka professionella kulturskapares villkor och skapa bättre förutsättningar för deras arbete”*.⁷

2.1 Ateljéstöd – en bland flera stödformer

Ateljéstödet är ett exempel på direkt stöd till yrkesverksamma konstnärer. Direktstöd finns främst i storstadskommuner som Stockholm, Göteborg och Malmö men även i vissa andra större svenska kommuner som Norrköping, Umeå, Uppsala och Örebro.

---

³ GD Kulturrådet

⁴ Om oss - Kulturrådet (kulturradet.se)

⁵ Om Konstnärsnämnden - Konstnärsnämnden (konstnarsnamnden.se)

⁶ Förutom till professionell bild- och formverksamhet fördelas stöd till ytterligare sex områden: teater-, dans- och musikverksamhet, museiverksamhet och museernas multumiljöarbete, biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet, regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet samt främjande av hemslojd.

⁷ Konst - Region Gävleborg (regiongavleborg.se)

Ateljéstöd är inte den enda stödformen som är tillgänglig för kommuner som vill ge förutsättningar för yrkesverksamma konstnärer. I rapporten "Förutsättningar för konstnärliga produktionsplatser i Stockholmsregionen – med fokus på bild- och formområdet och regionala stadskärnor, 2019) redovisas följande stödformer:

- **Ateljékontrakt** i lokal som ägs av kommunal förvaltning eller kommunalt bolag. Kan vara i ett ateljéhus med flera konstnärer eller en enskild ateljé i ett hus med annan verksamhet eller bostäder. I regel är hyran reducerad.
- **Kommunen som mellanhand** – en kommun hyr lokal av privat värd. Kommunen hyr sedan i andra hand ut till en ateljéförening eller till ett flertal enskilda konstnärer och sårar därmed ansvar gentemot värd samt reducerar ofta hyran gentemot konstnärerna
- **Ateljéstöd** i form av bidrag för att reducera hyreskostnad. Stödet ges till konstnärer oavsett vem som äger lokalen.
- **Stöd till kollektivverkstäder** i form av verksamhetsbidrag eller föreningsstöd och/eller investeringsstöd för utrustning.
- **Föreningsstöd/verksamhetsstöd** till ateljéföreningar.⁸
- **Stipendier**, enstaka stipendier som ges till ett fåtal konstnärer per år. (Stipendier kan även finnas för konstnärer inom andra konstformer).

Förutom i form av ateljéstöd tillämpas flera av dessa stödformer i Gävle kommun. Kommunen är både mellanhand, ger verksamhetsstöd till Gaffel och Gävle Konstgrafiker samt fördelar stipendier.

Därutöver kan konstateras att det finns indirekta stödformer:

- Offentlig gestaltning/konst och lösinköp av offentlig konst. Kommunens förvärv innebär att förutsättningarna förbättras långsiktigt.
- Skapande skola

Även i dessa avseenden bedriver Gävle kommun en aktiv verksamhet.

Ateljéstödet som stödform omsluter tämligen låga kostnader för kommuner som ger det och en ganska liten intäkt för konstnärerna. Samtidigt betonas vikten av stödet som förutsättningsgivande för andra stödformer.

---

⁸ Exempelvis kan konstföreningar som är registrerade i kommunens föreningsregister ansöka om projekt- och arrangemangsstöd hos enheten Konst och kultur.

3 Omvärldsutblick

Konstnärer själva beskriver i olika artiklar⁹ och vid våra intervjuer hur ateljéstödet bidrar till många olika och positiva effekter:

- Konstnärlig frihet
- Signalvärdet att samhället/kommunen ser på rollen som konstnär på allvar
- Möjlighet att skaffa ändamålsenliga lokaler och därmed i än större utsträckning våga satsa på sitt yrke.
- Minskade risker genom att en av de stora kostnadsposterna förknippade med yrket (hyran av ateljén) till stor del täcks av stödet

Trots den låga kommunala kostnaden är ateljéstöd i ett nationellt perspektiv en tämligen ovanlig stödform. Som konstaterats tidigare är det främst större städer och kommuner som fördelar stödformen. Anledningen till koncentrationen till större städer är helt enkelt att konkurrens om lokaler är större där än i mindre kommuner.

Hur många kommuner som tillämpar stödformen har inte kunnat fastställas. En fingervisning ges i Konstnärernas riksorganisations rapport "Årets konstkommun" (2018) som redovisar att 12 procent av Sveriges kommun har stödformen. I samma rapport redovisas att 18 procent har stödformen delvis och 70 procent inte alls. Om utgångspunkten tas i de 12 procent som faktiskt anger att de har ateljéstöd så skulle det innebära 34–35 kommuner varav en är Gävle kommun.

För att göra en omvärldsutblick har material som är tillgängligt på kommuners webbplatser använts. Följande kommuners regelverk har undersökts: Uppsala, Stockholm, Värmdö, Örebro, Malmö och Göteborg. Nedan ges en sammanfattning av några centrala aspekter. I bilaga redovisas regelverken.

Stödperiod

Den vanligaste stödperioden är 3 år, dvs. en ansökan gäller för tre år. Undantag är Malmö (2 år) och Göteborg (1 år).

Ateljé i bostaden

Ingen kommun förutom Örebro och Gävle prövar ansökningar som rör ateljé i den egna bostaden, Göteborg medger dispens för ateljélägenhet, detta under förutsättning att det kan styrkas i specificerade kontrakt och av hyresvärden. I sammanhanget ska klargöras att Örebro och Gävle i de flesta avseenden har mycket snarlika regler för ateljéstödet.

Kriterier

Samtliga kommuner tillämpar grundkriterier. De mycket gemensamt även om det finns nyansskillnader. Gemensamt är att grundkriterierna syftar till att säkerställa att konstnären är aktiv och yrkesverksam. I flertalet fall ges endast stöd till ateljé som är belägen i den aktuella kommunen. Värmdö och Stockholm har inte detta som krav utan kan bevilja även om ateljén fysiskt är placerad i en annan kommun.

---

⁹ Däribland: Ett steg närmare ateljéstöd - Konstnärernas Riksorganisation (kro.se)

Bedömningskriterier är mindre vanliga. Med bedömningskriterier menas här kriterier som försöker fånga den konstnärliga höjden och den egna motivationen, planer osv. Mer vanligt är således att bedömning görs på formella kriterier, exempelvis om konstnären har haft en utställning eller inte.

Prioriteringskriterier, dvs. där det tydligt framgår att vissa kategorier prioriteras framför andra under vissa omständigheter finns i Uppsala och delvis i Värmdö. I Uppsala prioriteras nyexaminerade och de som kan påvisa en relativt sett högre yrkesverksamhet. I Värmdö prioriteras, vid behov, de konstnärer vars ateljé är belägen inom kommunens geografiska område.

Referensgrupp

Att nyttja en referensgrupp vid bedömning av vilka konstnärer som skall beviljas ateljé-/studiotöd är vanligt och tillämpas av samtliga av de kommuner vi studerat. Det som skiljer åt är sammansättningen. I Stockholms stad har de en modell där referensgruppen består av fyra konstnärer varav två utses av staden och två av KRO.

Krav om yrkesverksamhet

I Gävle kommuns kriterier för att ha rätt att söka ateljéstöd definieras krav om yrkesverksamhet på tre år. Det är den vanligast förekommande tiden för krav om yrkesverksamhet. Stockholms stad skiljer ut sig genom att ställa krav på fem års yrkesverksamhet. Några kommuner har förlängt tiden på yrkesverksamhet från 3 år till 4 år för att underlätta till följd av covid-pandemin.

Ingen kommun förutom Uppsala nämner särskilt nyinflyttade till kommunen i relation till ateljéstödet. I Uppsala anges att nyutexaminerade eller till kommunen nyinflyttade konstnärer kan anmäla sitt intresse för att söka ateljéstöd mellan ansökningsperioderna och att en ny ansökningsomgång kan genomföras om det finns budgetmedel.

Belopp som kan beviljas

Beloppen som kan beviljas och de krav som ställs på hyra varierar mellan alla kommuner förutom Örebro och Gävle som tillämpar samma modell. Maxbeloppet varierar från ca 8 tkr (Göteborg) till 18 tkr (Stockholm) årligen per konstnär. Detsamma gäller nivån på minsta hyra. Här ligger Uppsala lägst med 4 400 kr/år (Gävle 6 tkr/år) och Värmdö högst med 14 400 kr/år. I sammanhanget ska konstateras att ju högre nivå som sätts, desto mer drivs urvalet till de som har konstnärskapet som professionellt yrke.

Ett angett maxantal per ateljéstöd per år som kommuner fördelar tillämpas endast av Värmdö och Malmö. Övriga anger inte något maxantal.

Ansökningstiderna varierar men ligger i huvudsak på hösten. Exempelvis tillämpar Stockholm och Uppsala ansökan senast 10 november respektive 22 november. Endast Örebro tar emot ansökan under början av året, 15 februari.

I samtliga fall förutom i Malmö som har valt att utforma stödet som ett stipendium anges korrekt att stödet är en skattepliktig förmån. Flera kommuner anger att de aktivt överlämnar uppgift till Skatteverket.

Samtliga kommuner förutom Göteborg utbetalar stödet i förskott.

E-tjänst är vanligt förekommande. Endast Uppsala förutom Gävle använder e-post eller vanlig post för ansökan.

Sammanfattning

Nedan redovisas en sammanfattning i tabellformat.

Tabell 1: Uppsala, Stockholm, Värmdö

	Uppsala	Stockholm	Värmdö
Stödperiod	3 år	3 år	3 år
Ateljé i hemmet	Nej	Nej	Nej
Grundkriterier	Ja, obligatoriska	Ja, obligatoriska	Ja, obligatoriska
Bedömningsgrunder kvalitet	Nej	Ja	Ja
Krav på yrkesverksamhet	3 år	5 år	3 år
Referensgrupp	Ja, extern	Ja, extern	Ja, extern
Särskilt för nyinflyttade	Ja	Nej	Nej
Tillämpar prioritering	Nyexaminerade Yrkesverksamhet	Bedömningsgrunder	Ateljé i kommunen
Belopp/beräkningsmodell	Max 10tkr för den del som överstiger 4400 per år	Max 70 % av årshyra Max 18tkr	Hyra på minst 14 400/år 10 tkr/konstnär
Minimikrav på årshyra	4400/år	Nej	14 400/år
Maxantal	Nej	Nej ¹⁰	40
Ansökan	22 november	10 november	1 oktober
Utbetalning	En gång per år senast 15 februari		15 februari
Skattepliktigt	Ja	Ja	Ja
Lämnar uppgift till SKV	Nej	Ja	Nej
E-tjänst	Nej	Ja	Ja

¹⁰ I Stockholm beviljades 167 av 468 sökanden under 2022.

Tabell 2: Örebro, Malmö, Göteborg

	Örebro (stipendium)	Malmö (stipendium)	Göteborg
Stödperiod	3 år	2år	1 år
Ateljé i hemmet	Ja	Nej	Nej
Grundkriterier	Ja	Ja	Ja
Bedömningsgrunder kvalitet	Nej	Nej	Nej
Krav på yrkesverksamhet	3 (4) år	3 år	3 (4) år
Referensgrupp	Ja, extern	Ja, extern	Framgår ej
Särskilt för nyinflyttade	Nej	Nej	Nej
Tillämpar prioritering	Nej	Ja, nyexaminerade	Nej
Belopp/beräkningsmodell	kvm ytan x 350–6 000 kronor) x 0,75 (max 15 500 respektive max 11 650)	Minst 10tkr hyra per år 18tkr per person	Totalbelopp fördelas på antal beviljade ansökningar Ca 8000. Alla lika mycket
Minimikrav på årshyra	Egen kostnad 6 tkr	10 tkr	14400kr/år
Maxantal	Nej	60	Nej, fördelas utifrån totalbudget
Ansökan	15 februari	11 aug-1 sep	27 sep-27 okt
Utbetalning	Våren	Jan	Retroaktivt
Skattepliktigt	Ja	Nej	Ja
Lämnar uppgift till SKV	Ja	Nej	Ja
E-tjänst	Ja	Ja	Ja

I bilaga sammanställs de mest centrala aspekterna ur respektive kommuns ateljéstöd.

4 Iakttagelser under översynen

I det här avsnittet redovisas de huvudsakliga iakttagelserna som gjorts utredningen, i första hand baseras de på intervjuer. Avsnittet är i första hand beskrivande och inkluderar direkta citat i syfte att öka förståelsen.

4.1 Gott samarbete i en viktig fråga

När vi möter systemet som på olika sätt berörs av denna utredning så kan vi konstatera att det råder ett gott och konstruktivt samarbetsklimat mellan ateljéföreningar och kommunen. Att de kommunala tjänstepersonerna vinnlägger sig om att upprätthålla en kontinuerlig dialog med föreningarna framhålls som en särskilt god kvalitet.

Det råder en samstämmig bild av att ateljéstödet är en viktig stödform där flera vittnesmål gör gällande att stödet haft stor betydelse i valet att våga satsa på att bli yrkesverksam konstnär.

Ateljéstödet är samtidigt bara en del av del av strukturerna som ger förutsättningar för att samhället ska ha tillgång till konst och kultur. På ett individplan blir detta mycket påtagligt under intervjuerna:

"En bidragande orsak till att jag ens flyttade till Gävle var den goda infrastrukturen för konstnärer."

I stort upplevs stödformen som fungerande. Det finns emellertid några återkommande frågor där våra respondenter funderar en del. Exempelvis uttrycker några att syftet med stödet kan förtydligas medan någon annan säger:

"För mig är det solklart, det handlar om att jag ska våga ta steget att hyra en egen ateljé, själva grunden för att jag ska se på mig själv och våga agera som professionell kulturarbetare."

Respondentens beskrivning stämmer väl överens med vad många givit uttryck och så som Public Partner tolkar syftet är det just det, ateljéstödet syftar till att hjälpa konstnärer att våga ta steget att hyra en egen ateljé.

4.2 Ateljé i bostaden upplevs problematiskt

Vidare möter vi flera olika funderar som rör möjligheten att få ateljéstöd till ateljé i den egna bostaden. (För närvarande uppbär fem personer denna stödform.) De flesta anser det som en konstig konstruktion och att frågan i sig är känslig. Några ser det som självklart att konstnärer som satsat i hemmet även ska ges möjlighet att få stödet. En av respondenterna säger:

"Alltså i grundutredningen så var budskapet tydligt att stödet inte skulle kunna utgå till ateljé i hemmet. Själva syftet var ju dels att få konstnärer att våga hyra in sig i en ateljé och därmed synliggöra att vi har professionella konstnärer i Gävle"

"Att bevilja pengar till ateljé i den egna bostaden motverkar ju hela syftet med ateljéstödet"

Sammantaget upplevs möjligheten att få kommunalt stöd till yrkesverksamhet som bedrivs i eller i anslutning till den egna bostaden som problematiskt av flertalet respondenter.

4.3 Kriterierna upplevs som relevanta

Målgruppen för stödet upplever generellt stödet som relevant, men stödets utformning med dess bedömningskriterier beskrivs av vissa bidra till att gruppen blir svårvidimerad.

"I dagens utformning där 3 av 8 kriterier ska uppfyllas kan det uppfattas som att kvalificeringen blir väl vid."

Vi möter en del frågor som rör hur länge en konstnär ska kunna uppbära stödet? Är det på livstid? Hur påverkar det omsättningen och förutsättningar för nya konstnärer att utvecklas i Gävle kommun?

Runt dessa frågeställningar iakttar vi även tankar och funderingar kring hur Gävle kommun inte i särskild omfattning marknadsför stödet.

"Det är upp till var och en att veta när ansökningstider är. Om en konstnär fått avslag vid ett ansökningstillfälle sker ingen proaktiv uppföljning eller uppmuntran att söka nästa gång, det kan jag tycka är lite synd".

Med andra ord finns potential att marknadsföra stödet i större utsträckning. Att sprida budskapet om att Gävle kommun är en bra kommun att leva och verka på som konstnär ses som en viktig utvecklingsfråga.

4.4 Ökad ekonomisk nivå efterfrågas

I intervjustudien framkommer att det hos kulturföreningar och enskilda konstnärer finns en vilja att kommunen ska öka stödets nivå så att enskilda konstnärer får mer pengar i kommunalt stöd.

"Kommunen gör nog vad de kan, det är klart att vi gärna skulle få mera pengar men jag förstår ju att resurserna är begränsade".

I första hand är det takbeloppet på 15 500 kr/år som åsyftas. Som argument framförs att takbeloppet har varit oförändrat sedan ateljéstödet infördes. Ett konkret förslag om att helt ta bort takbeloppet har redovisats av enskilda konstnärer under utredningens genomförande.

Samtidigt framkommer en insikt om att stödnivån inte är lägre i Gävle än i andra kommuner utan förefaller jämförelsevis generös. Endast Stockholm och Malmö har ett högre takbelopp.

4.5 En referensgrupp är bra men kan utvecklas

En del i detta skulle enligt några av våra respondenter kunna vara att till den referensgrupp som bedömer rätten till stöd addera utifrån kommande konstnärer. Idag ses

referensgruppen som ett viktigt och trovärdighetsskapande inslag i bedömningsprocessen. Samtidigt som vikten av att det finns en lokal och regional kännedom om konstnärernas yrkesverksamhet så beskrivs även en del utmaningar med att referensgruppen i dag endast är sammansatt av lokala aktörer. Delvis beskrivs en olustkänsla inför att bedöma personer som kan vara kollegor i samma ateljé, delvis kan det ibland bli så att när ansökningar inte har fyllts i på korrekt sätt, adderas information i samband med bedömningen – detta kan synas bekymmersamt ur ett rättviseperspektiv.

Flera av våra respondenter ställer sig positiva till att referensgruppen skulle kunna vara en mix av personer som har direkt koppling till Gävle kommuns konstliv och sådana som kommer "utifrån". Både ur ett perspektiv av att syresätta processen och ur ett marknadsföringsperspektiv.

4.6 Att ateljéföreningen Gaffel administrerar stödet spelar ingen roll

Att föreningen Gaffel i dag är den part som betalar ut stödet möter få synpunkter från de vi intervjuat. Däremot råder stor ovisshet kring varför det är på det sättet och några ställer sig frågan om varför det inte är kommunen som betalar ut stödet direkt till de som söker.

"Om det var så skulle ju de facto kommunen äga processen i sin helhet och det skulle göra det tydligare för mig i min roll som ansvarig"

Ingen av de vi intervjuat kan med säkerhet beskriva varför konstruktionen ser ut som den gör. Det starkaste antagandet är att det hänger samman med att kommunallagen stipulerar att kommunen inte får ge riktade bidrag till enskilda näringsidkare om inte synnerliga skäl föreligger. En annan sådan "gemensam" oklarhet är den om varför utbetalning inte sker årsvis utan i två omgångar 3 + 9 månader. Ingen av respondenterna har något emot att stödet skulle betalas ut på årsbasis, tankar om att konstruktionen finns för att möjliggöra konstnärer att säga upp ateljé vid avslag på ansökan är den hypotes de flesta bär på.

Slutligen iakttar vi ett stråk som rör konstnärernas förmåga som entreprenörer. På vilket sätt skulle kommun, utbildningsinstitutioner och konstnärskollektivet kunna stärka den? Ateljéstödet ses som en liten men viktig och potentiell pusselbit kring denna fråga, alla är överens om att det måste stimulera målgruppen yrkesverksamma konstnärer.

5 Bedömningar och rekommendationer

Gävle kommun har förhållandevis höga ambitioner inom kulturområdet och staden Gävle har en stark kulturidentitet som vilar både på historisk tradition och nutid.

Med grund i kommunens ambitioner och utifrån den inriktning som anges i det kulturpolitiska programmet, bedömer Public Partner att ateljéstödet har stor betydelse och bör värnas även fortsättningsvis. Även om kulturlivet i Gävle inte står och faller med ateljéstödet så har det stor ekonomisk betydelse för enskilda konstnärer samtidigt som det tydligt signalerar kommunens positiva syn på professionellt konstnärskap. Det innebär att attraktiviteten för att verka som konstnär inom staden ökar, och kan också spela roll för att attrahera yrkesverksamma konstnärer till kommunen. För medborgare generellt innebär det sannolikt att förutsättningar för tillgång till ett rikt kulturliv ökar. Samtidigt ska understrykas att ateljéstödet endast är en del i infrastrukturen som bidrar till förutsättningarna för att verka som professionell konstnär. Andra stödformer, tillgången på ateljéer och kommunens ambitioner i fråga om inköp av konstnärlig gestaltning till offentliga miljöer är andra faktorer.

I syfte att fortsatt värna men också utveckla ateljéstödet ger Public Partner följande rekommendationer.

5.1 Definiera syftet med ateljéstödet tydligare

Delvis skiftande uppfattningar om syften har framkommit under översynen. Några exempel är att ateljéstödet ska

- "Ge nya konstnärer mod att ta första steget till en egen ateljé (eller andra steget för att utöka sin befintliga ateljé)"
- "Ge förbättrade arbetsmiljöförhållanden till bild- och formkonstnärer"
- "Förbättra villkoren"
- "Ge långsiktiga förutsättningar för konstnärer"
- "Stimulera ett rikt kulturliv i Gävle kommun"
- "Ge fler professionella konstnärer till Gävle"
- "Öka attraktiviteten för att bli konstnär i Gävle"

Dessa uttryckta syften med ateljéstödet är på intet sätt motstridiga utan kompletterar varandra i olika aspekter.

Public Partner menar att det finns ett värde i att Gävle kommun i samband med översynen tydligt definierar vad ateljéstöd är och klargör syftet är med ateljéstödet.

Med utgångspunkt i intervjustudien och med hänvisning till kommunens Kulturpolitiska program kan ett möjligt syfte lyda:

Ateljéstöd är ett stöd till yrkesverksamma konstnärer för hyra av konstnärsateljéer. Syftet med ateljéstödet är att förbättra villkoren för yrkesverksamma konstnärer. Genom att förbättra villkoren för yrkesverksamma konstnärer bidrar ateljéstödet till att bibehålla och utveckla ett levande och hållbart kulturliv och stärker Gävle kommuns kulturidentitet.

Ett tydligt syfte underlättar exempelvis marknadsföring och kommunikation samt är en naturlig del i ett regelverk/riktlinjer för ateljéstöd.

5.2 Stärk marknadsföring och kommunikation

I dagsläget är ateljéstödet synligt i förhållandevis liten utsträckning. Kommunikation sker framför allt inom ramen för befintliga ateljéföreningar.

Genom att stärka marknadsföring och kommunikation så ökar sannolikt förutsättningarna för att fler ansöker, vilket antas leda till ett förbättrat urval vilket ytterst innebär högre relevans. Därutöver innebär stärkt marknadsföring och kommunikation att kommunens varumärke och konstidentitet utvecklas positivt.

Marknadsföring och kommunikation bör fortsatt ske genom befintliga ateljéföreningar men kan kompletteras med information på social media, kommunens webbplats och eventuellt i lokaltidning.

5.3 Utveckla ansökningsförfarandet genom e-tjänst

Till skillnad från flertalet stödformer inom kultur- och fritidsområdet i Gävle kommun saknar ateljéstödet för närvarande e-tjänst. Det finns egentligen in anledning till det förhållandet, inte minst som omvärldsblicken ger vid handen att det är fullt möjligt att hantera ateljéstödet som e-tjänst.

Att utveckla en e-tjänst är inte särskilt resurskrävande och att göra det i samband med förändringar av ateljéstödets utformning är naturligt. Inom kulturavdelningen finns redan idag planering för att utforma en e-tjänst för stödformen.

5.4 Ta bort kravet på anslutning till ateljéförening

För närvarande administreras utbetalning av ateljéstödet genom den allmännyttiga ateljéföreningen Gaffel. För att prövas för ateljéstöd ställs krav på att sökanden är medlem i nämnda förening.¹¹ Denna ordning har gällt sedan tillkomsten av stödformen 1997/1998 och grundas på tanken om att kommunen inte kan göra utbetalningar till enskilda. Gaffel uppbär inte någon särskild ersättning för att administrera utbetalning av stödet och ser ordningen som oproblematiske.

Public Partner ser fördelar med att kommunen äger hela processen utan att gå omvägen via Gaffel när det gäller administration av utbetalningar. Det innebär att administrationen för Gaffel minskar. Även om den är liten till sin omfattning borde det vara positivt. I sammanhanget är det mer ändamålsenligt att administrationen ägs av kommunen. Det viktigaste resultatet är dock att kravet på anslutning till Gaffel kan utgå. Att ställa krav på medlemskap i en förening för att en enskild individ ska kunna ta del av skattemedel under vissa omständigheter är en ordning som bör undvikas.

---

¹¹ I reglerna för ateljéstöd framgår att sökanden ska vara medlem i en ateljéförening, dvs. att det är just Gaffel framgår inte. I praktiken har dock förvaltningen tolkat det till att endast omfatta Gaffel.

Kommunen gör utbetalning till enskilda personer genom deras personkonton alternativt till företagskonton i andra sammanhang. Det är möjligt även när det gäller ateljéstöd. Omvärldsutblicken visar dessutom att andra kommuner inte ser hinder för att äga hela processen utan att gå omvägen via en förening.

5.5 Inrätta starkare extern representation i referensgruppen

I dagsläget ger en referensgrupp stöd till kultur- och fritidsnämnden inför beslut om tilldelning av ateljéstöd.¹² Referensgruppen består av en representant för Gaffel och en lokal representant för KRO samt tjänsteperson inom kommunen som handlägger ateljéstödet tillsammans med enhetschef Konst och kultur.

Det finns flera fördelar med att ha en referensgrupp. Dessa är främst att den stärker legitimiteten kring stödet samt tillför kompletterande kompetens, vilket ökar kvaliteten på beslutsförslag. Dessutom fungerar deltagarna i referensgruppen som ambassadörer för kommunen och ateljéstödet i sina nätverk.

I intervjustudien framkommer en samlad bild av värdet att ha en referensgrupp. Samtidigt framkommer även den nära anknytningen till Gaffel och det lokala sammanhanget också kan innebära utmaningar på grund av de naturligt nära relationer som finns. Obekväma situationer kan uppstå.

Public partner menar att en referensgrupp fortsatt bör finnas. Även fortsättningsvis bör också arvode utgå till externa deltagare. För att säkerställa legitimitet men också för att öka förutsättningarna för att använda referensgruppen som vitaliserande, kan samansättningen av referensgruppen göras mer extern. Exempelvis skulle en relevant person från Region Gävleborg kunna delta eller någon annan person med god kunskap om bild- och formområdet.

En representant från KRO (Konstnärernas riksorganisation) bör fortsatt vara en del av referensgruppen.

Kommunens interna representation i referensgruppen består förslagsvis dels även fortsättningsvis av tjänsteperson som handlägger ateljéstödet, dels intendenten för Konstcentrum. På så sätt säkrar kommunen både kompetens om ateljéstödet och stark kompetens inom bild- och formområdet.

5.6 Fasa ut möjligheten till ateljéstöd i eller i anslutning till bostaden

I utredningen som låg till grund för etablering av ateljéstöd framgick att möjligheten till stöd begränsades till förhyrd ateljé, inte stöd till en ateljé i det egna hemmet. Stöd till ateljé i hemmet ansågs tvärtom stå i strid med grundtanken om att stödet skulle stimulera konstnärers långsiktighet och goda arbetsmiljöförhållanden.

Vid införandet inkluderades även möjlighet till stöd för en ateljé som finns i den egna bostaden. Inledningsvis ersattes kostnaden med motsvarande marknadshyra för en extern ateljé. Detta ansågs på goda grunder som oskäligt, vilket efter en tid ledde till att maxnivån

---

¹² Kultur- och fritidsnämnden har delegerat beslutsfattandet till enhetschefen för Konstcentrum (kultur- och fritidsnämndens delegationsordning § 3.11)

för ateljé i bostaden sänktes från 15 500 kr/år till 11 650 kr/år genom att kostnadsschablonen 350 kr/kvm fastställdes för ateljé i bostaden.

För närvarande har fyra av de totalt 22 konstnärerna med ateljéstöd sin ateljé i bostaden.

Att en kommun ersätter kostnader som en person har i sitt hem för sitt konstnärskap är mycket ovanligt i ett nationellt perspektiv. En kommun förutom Gävle har kunnat identifieras under översynen, Örebro kommun som för övrigt har mycket snarlika regler även i alla andra avseenden. Övriga kommuner uttrycker tvärtom krav på att ateljén *inte* får vara belägen i eller i anslutning till det egna hemmet.

I intervjustudien framkommer synpunkter på möjligheten till stöd i det egna hemmet. Det är tydligt att det är en fråga som många har åsikter om. Flertalet intervjuade uppfattar stöd till ateljé i bostaden som problematisk. Några aspekter som framkommer är:

- Det blir en dubbel ekonomisk förmån förutsatt att skattemässiga avdrag görs för bostaden
- Det kan leda till att kommunen bidrar till värdeökning på en viss fastighet
- Om man har en bostad som rymmer en ateljé finns inte något skäl till att kommunen ska underlätta genom att ge ett kontant stöd (det är de som behöver förhyra en ateljé för sitt konstnärskap som ska prioriteras)
- Att ge stöd till ateljé i hemmet minskar resurserna för dem som verkligen behöver
- Det är svårt för kommunen att upprätthålla sin kontrollfunktion för skattemedel eftersom det innebär att hem måste kontrolleras under vissa omständigheter.

Ett argument för stöd till ateljé i bostaden som framkommit är att det är mer rättvist på ett individuellt plan (får en, får alla).

Public Partner förordar att Gävle kommun upphör med att ge stöd till ateljé i bostad. Det främst skälet är att det redan finns skattemässiga regler för att göra avdrag för kostnader för yrkesverksamhet i den egna bostaden. Därutöver är stödet problematiskt i förhållande till det ursprungliga syftet som handlar om att ge långsiktiga förutsättningar till en god arbetsmiljö för konstnärer.

5.7 Anpassa till att följa kalender- och budgetår och justera vid behov ansökningstider

Nuvarande ordning innebär att ansökan ska vara kommunen tillhanda den 31 augusti. Därefter sker handläggning under september för att utbetalning för årets tre sista månader ska ske under oktober. Under nästkommande år sker utbetalning för perioden januari-september. Det innebär att det sker att utbetalningen sker i två steg.

Bakgrunden till denna ordning är oklar. Sannolikt är det ett försök att ge utrymme för att säga upp en lokal om den inte kan finansieras i det fall stödet uteblir.

Public Parter förordar att en övergång till utbetalning baserat på en 12 månaders period (kalenderåret) sker. Det förenklar administrationen för kommunen och torde inte ha någon negativ påverkan på möjligheten för de som beviljas ateljéstöd. I sammanhanget kan konstateras att ingen av jämförelsekommunerna tillämpar en två-stegsutbetalning utan alla använder 12 månader (kalenderår). Vidare kan konstateras att samtliga

jämförelsekommuner förutom Göteborg betalar ut i förskott. Göteborg däremot betalar ut retroaktivt. Retroaktiv utbetalning bedöms ha en tydlig negativ effekt för yrkesverksamma konstnärer och förordas därför inte.

En möjlig handlägningsprocess är att bibehålla 31 augusti som sista ansökningsdag och fatta beslut senast under december för att utbetala stödet under januari påföljande år. Ansökningsprocessens tidsperioder bör analyseras noggrannare för att säkerställa att de harmonierar med processer för övriga stödformer samt budget.

5.8 Höj nivån för egen-kostnad

Som framgår av nuvarande regler för ateljéstöd så är en förutsättning att konstnär som uppstår stödet ska bekosta 6 000 kronor genom egen finansiering. I formeln för uträkning av stödnivån så dras alltid dessa 6 000 kronor bort.

Att ha en egen-kostnad som krav är ett sätt att säkerställa att stödet går till yrkesverksamma konstnärer som faktiskt är behov av stöd. Det finns ingen direkt koppling mellan nivå och grad av professionalitet i sitt yrkesutövande, den kan snarare sägas vara indirekt. En hög nivå innebär att kommunen ställer krav på att konstnären själv är beredd att betala för att ha tillgång till en ateljé. I någon mening är incitamenten för att betala för en plats för sin yrkesutövning ett mått på hur professionell och yrkesverksam en enskild konstnär är.

Public Partner konstaterar att 6 000 kronor är en förhållandevis låg nivå. På årsbasis innebär det att kommunens krav är att konstnären själv betalar 500 kronor/månad i hyra, vilket får sägas vara lågt. Redan i utredningen som låg till grund för införandet av ateljéstödet förordades en högre egen-kostnad, 7 500 kronor. Även i jämförelse med andra kommuner är nivån för egen-kostnad förhållandevis låg. I exempelvis Värmdö är kravet minst 1200 kr/månad i hyra, dvs. 14 400 kronor/år. I Malmö är motsvarande nivå 10 000 kronor. Det förekommer också att inget krav på egen-kostnad ställs.

Public Partner förordar att nivån höjs. Att höja den till 7 500, 10 000/år eller dubblera den till 12 000 år innebär att incitamenten för semiprofessionella konstnärer eller hobbykonstnärerna minskar och ateljéstödet riktas i högre grad till yrkesverksamma konstnärer vilket ligger i linje med stödets syfte.

I fråga om takbeloppet på 15 500 kr/år kan konstateras att det är en jämförelsevis hög nivå. Det finns visserligen kommuner som har högre nivå, Stockholm och Malmö, vilket är förklarligt då hyresnivåerna är högre i dessa storstäder. De flesta kommuner har en lägre nivå än Gävle. Baserat på omvärldsanalysen ser Public Partner därför ingen anledning att öka takbeloppet. I sammanhanget vill vi också framhålla att det finns ett värde i konstruktionen med takbelopp, eftersom det bidrar till att jämna ut fördelningen av stödet till fler konstnärer samt ger förutsättningar för att planera kommunens ekonomi.

5.9 Utveckla kriterierna för behörighet och prioritering

Nuvarande kriterier för ateljéstödet har varit i stort sett oförändrade sedan stödformen infördes 1997/1998. De innebär i korthet:

- Yrkesverksam konstnär med dokumenterad yrkesverksamhet baserad på de tre senaste åren.
- Minst tre av följande kriterier måste uppfyllas:
  1. Högskoleutbildning eller annan eftergymnasial utbildning, inom bild-och formområdet (1)
  2. Separatutbildning i seriös* utställningslokal (2)
  3. Grupp- eller temautställning i seriös utställningslokal (3)
  4. Deltagit i jurybedömd utställning där urvalet gjorts av sakkunnig inom bild-och formområdet (4)
  5. Förvärvad till samling tillhörande kommun, landsting, stat eller annan organisation med erkänd konstverksamhet (5)
  6. Tilldelad skiss-, utsmyckningsuppdrag eller pris i seriöst ** tävlings-sammanhang (6)
  7. Tilldelad erkänt konstnärstipendium (7)
  8. Annan yrkesverksamhet såsom kvalificerad projektmedverkan och vissa pedagogiska uppdrag (8)
  9. Utställningar som ägt rum i samband med utbildning kan ej åberopas. För nyutexaminerade konstnärer ges dispens från kraven på yrkesverksamhetsförutsatt att den sökande har högskoleutbildning inom bild-och formområdet som avslutats högst tre år innan ansökan.

Därtill kommer regler för förhyrd ateljé respektive ateljé i bostad samt allmänna regler som rör exempelvis att:

- ateljén ska vara belägen i Gävle kommun,
- konstnären ska vara folkbokförd i kommunen
- konstnären är skyldig att utan uppmaning anmäla eventuella förändringar,
- sökanden kan endast erhålla stöd för en ateljé.
- felaktigt utbetalat stöd kan återkrävas.
- konstnär som erhåller stöd måste vara medlem i ateljéförening som har årsmöte, stadgar, styrelse och revisorer.¹³

I stort bedömer Public Partner att kriterierna är relevanta. Det finns också en förhållandevis stor överensstämmelse med hur kriterierna är utformade i andra kommuner – de skiljer sig inte i avgörande avseenden. Det som skiljer Gävle kommun från flertalet andra kommuner (förutom Örebro) är att det finns en operationalisering av kriterierna för yrkesverksamhet som innebär att man ska uppfylla tre av åtta kriterier (se ovan) där utbildning är ett av de valbara kriterierna.

Likväl finns möjlighet att utveckla konstruktionen i Gävle kommun i några avseenden. Vi ser att det finns fördel med att förtydliga utformningen av *grundkriterier* så att de struktureras på följande sätt:

---

¹³ Kravet på medlemskap i ateljéförening berörs i avsnittet "Ta bort kravet på anslutning till ateljéförening och äg hela processen."

1. Verksamhet i Gävle kommun
2. Kontrakt för förhyrd ateljé
3. Utbildning
4. Aktiv yrkesverksamhet

För att skapa trygghet i situationer där kommunen måste prioritera mellan inkomma ansökningar i förhållande till tillgängliga budgetmedel menar vi att *prioriteringskriterier* kan stärka utformningen av ateljéstödet.

Behörighetskriterierna och prioriteringskriterierna utför tillsammans det centrala innehållet i en riktlinje för ateljéstöd i kommunen.

Nedan fördjupas rekommendationer kring utbildning, aktiv yrkesverksamhet samt urvalskriterier.¹⁴

5.9.1 Stärk kravet på utbildning

I dagsläget ställs inget krav på utbildning för att ges tillgång till ateljéstöd. I syfte att öka professionaliseringen och säkerställa att stödet går till yrkesverksamma konstnärer föreslås att krav på någon form av konstnärlig utbildning ställs. Nuvarande formulering om krav på "högskoleutbildning eller annan eftergymnasial utbildning, inom bild- och formområdet" kan användas". Ett sådant krav har också en indirekt påverkan på synen på professionellt konstnärskap och vikten av utbildningsinstitutioner inom bild- och formområdet.

5.9.2 Bedöm aktiv yrkesverksamhet

Kriterierna för aktiv yrkesverksamhet är relevanta. Den starka operationaliseringen som innebär att man ska uppfylla tre av sammanlagt åtta kriterier riskerar samtidigt att bli trubbig.

Public Partner förordar att grundtanken i kriterierna för aktiv yrkesverksamhet bibehålls men att det uttalade kravet om tre av åtta kriterier utgår. Konkret innebär det att kommunen ställer krav på

- omfattande och aktiv yrkesverksamhet under de senaste tre åren genom utställningar, offentliga konstuppdrag och/eller andra utåtriktade konstnärliga projekt. Utställningar och liknande vara genomförda i professionella sammanhang där urvalet gjorts av sakkunniga inom området.

Vid bedömning av yrkesverksamheten beaktas:

1. Separatutbildning i utställningslokal där urvalet gjorts av sakkunniga inom bild- och formområdet,
2. Grupp- eller temautställning i utställningslokal där urvalet har gjorts av sakkunniga inom bild- och formområdet,
3. Deltagit i jurybedömd utställning där urvalet gjorts av sakkunnig inom bild- och formområdet,
4. Förvärvat till samling tillhörande kommun, landsting, stat eller annan organisation med erkänd konstverksamhet,

---

¹⁴ Krav på verksamhet i Gävle samt kontrakt på förhyrd ateljé föreslås vara oförändrade och berörs därför inte.

5. Tilldelad skiss-, utsmyckningsuppdrag eller pris i professionellt tävlings-sammanhang
6. Tilldelad erkänt konstnärstipendium
7. Annan yrkesverksamhet såsom kvalificerad projektmedverkan och vissa pedagogiska uppdrag

Sammantaget innebär förslaget att grundhållningen i kriterierna kvarstår men att kommunen med stöd av en extern referensgrupp ges utrymme att göra en mer samlad bedömning.

5.9.3 Använd prioriteringskriterier

I dagsläget saknas prioriteringskriterier. De har heller hittills inte behövts därför att befintligt budgetutrymme har räckt till samtliga sökanden. För att skapa trygghet i situationer där kommunen måste prioritera mellan inkomna ansökningar i förhållande till tillgängliga budgetmedel menar vi att prioriteringskriterier kan stärka utformningen av ateljéstödet. Prioriteringskriterier ger också uttryck för en hållning om vad kommunen ser som mest angeläget.

Public Partner förordar att följande prioriteringskriterier används:

- Graden av yrkesverksamhet, den konstnär som bedöms mest yrkesverksam under de senaste 3 åren prioriteras före den som uppvisar mindre verksamhet.
- Nyutexaminerade prioriteras före de som kan anses vara etablerade konstnärer och genom sin yrkesverksamhet bör ha förutsättningar att bära sina egna kostnader.

Dessa kriterier har hämtats från hur Uppsala kommun konstruerat sitt stöd. Samtidigt återspeglar de frågeställningar runt stödet som vi uppfångat vid våra intervjuer:

- Hur får vi omsättning på de yrkesverksamma som uppbär stöd?
- Hur kan vi stödja nya konstnärer ytterligare?
- Hur säkerställer vi att stödet ges till så att det främjar stödets syfte?

Bilaga: Omvärldsutblick – sammanställning över andra kommuners regler

Utredning om ateljéstöd i Gävle kommun

Bilaga: Omvärldsutblick

Inledning

Det här dokumentet innehåller en sammanställning av hur följande kommuner hanterar stöd till yrkesverksamma konstnärer i form av ateljéstöd: Uppsala, Stockholm, Värmdö, Örebro, Malmö och Göteborg.

Sammanställning

Tabell 1: Uppsala, Stockholm, Värmdö

	Uppsala	Stockholm	Värmdö
Stödperiod	3 år	3 år	3 år
Ateljé i hemmet	Nej	Nej	Nej
Grundkriterier	Ja, obligatoriska	Ja, obligatoriska	Ja, obligatoriska
Bedömningsgrunder kvalitet	Nej	Ja	Ja
Krav på yrkesverksamhet	3 år	5 år	3 år
Referensgrupp	Ja, extern	Ja, extern	Ja, extern
Särskilt för nyinflyttade	Ja	Nej	Nej
Tillämpar prioritering	Nyexaminerade Yrkesverksamhet	Bedömningsgrunder	Ateljé i kommunen
Belopp/beräkningsmodell	Max 10tkr för den del som överstiger 4400 per år	Max 70 % av årshyra Max 18tkr	Hyra på minst 14 400/år 10 tkr/konstnär
Minimikrav på årshyra	4400/år	Nej	14 400/år
Maxantal	Nej	Nej	40
Ansökan	22 november	10 november	1 oktober
Utbetalning	En gång per år senast 15 februari		15 februari
Skattepliktigt	Ja	Ja	Ja
Lämnar uppgift till SKV	Nej	Ja	Nej
E-tjänst	Nej	Ja	Ja

Tabell 2: Örebro, Malmö, Göteborg

	Örebro (stipendium)	Malmö (stipendium)	Göteborg
Stödperiod	3 år	2år	1 år
Ateljé i hemmet	Ja	Nej	Nej
Grundkriterier	Ja	Ja	Ja
Bedömningsgrunder kvalitet	Nej	Nej	Nej
Krav på yrkesverksamhet	3 (4) år	3 år	3 (4) år
Referensgrupp	Ja, extern	Ja, extern	Framgår ej
Särskilt för nyinflyttade	Nej	Nej	Nej
Tillämpar prioritering	Nej	Ja, nyexaminerade	Nej
Belopp/ beräkningsmodell	kvm ytan x 350–6 000 kronor) x 0,75 (max 15 500 respektive	Minst 10tkr hyra per år 18tkr per person	Totalbelopp fördelas på antal beviljade ansökningar Ca 8000. Alla lika mycket
Minimikrav på årshyra	Egen kostnad 6 tkr	10 tkr	14400kr/år
Maxantal	Nej	60	Nej, fördelas utifrån totalbudget
Ansökan	15 februari	11 aug-1 sep	27 sep-27 okt
Utbetalning	Våren	Jan	Retroaktivt
Skattepliktigt	Ja	Nej	Ja
Lämnar uppgift till SKV	Ja	Nej	Ja
E-tjänst	Ja	Ja	Ja

Uppsala - Riktlinjer för ateljéstöd för professionella konstnärer inom bild och form verksamma i Uppsala kommun

Ansökan görs var tredje år på blankett. Till ansökan bifoga:

- Personbevis
- Sammanställning av uppgifter om utbildning och konstnärlig yrkesverksamhet
- Kopia på utbildningsbevis i förekommande fall
- Kopia på hyreskontrakt för konstnärsateljé och aktuell hyresavi
- Kopia på F-skattsedel eller motsvarande
- En bild på ett representativt verk eller hänvisning till egen webbsida med bilder

Kriterier för att ansökan ska prövas

1. Verksamhet i Uppsala

Konstnären ska vid ansökan vara folkbokförd i Uppsala kommun samt planera att vara fortsatt verksam i kommunen under den kommande treårsperioden.

2. Kontrakt

Konstnären ska ha ett individuellt kontrakt på ateljélokalen eller ateljéplatsen, som ska vara belägen i Uppsala kommun. Uppsägningstid och hyresnivå ska vara specificerade. Av kontraktet ska framgå att lokalen ska användas som konstnärsateljé.

Ateljéstödet är personligt och kan bara beviljas under förutsättning att lokalen är hyrd och endast används som ateljé av sökande konstnär. Ateljén får inte samtidigt användas som bostad. (Undantag kan göras om den sökande har särskilda skäl såsom sjukdom eller funktionsnedsättning.) Ligger ateljén i anslutning till privatbostaden ska ett hyresavtal vara upprättat mellan den private uthyraren och den sökandes näringsverksamhet. Delas ateljén med flera konstnärer kan stöd sökas av varje konstnär för respektive del av hyran.

3. Utbildning

Sökande ska ha genomgått en konstnärlig utbildning om minst tre år på högskolenivå inom bild och form, vilken avslutats högst fem år innan ansökan. Om den sökande har högskoleutbildning avslutad mer än fem år innan ansökan eller om sökande saknar högskoleutbildning enligt ovanstående, krävs aktuell konstnärlig yrkesverksamhet enligt nedanstående kriterier för aktiv yrkesverksamhet.

4. Aktiv yrkesverksamhet

Konstnären ska kunna visa på omfattande och aktiv yrkesverksamhet under de senaste fem åren genom dokumentation av utställningar, offentliga konstuppdrag och/eller andra 2 (3) utåtriktade konstnärliga projekt. För att vara meriterande ska utställningar och liknande vara genomförda i professionella sammanhang där urvalet gjorts av sakkunniga inom området. Utställningar och andra projekt som genomförts i samband med utbildning kan ej räknas in som aktiv yrkesverksamhet. Ett minimikrav under en femårsperiod är minst en separatutställning eller ett större konstprojekt eller ett offentligt uppdrag.

Dispens från yrkesverksamhetskraven kan inte sökas för ateljéstödet. Hänsyn kan dock tas om den sökande, på grund av föräldraledighet eller sjukskrivning, haft en lägre verksamhetsnivå under delar av den aktuella perioden.

Urval

Vid fler behöriga sökande än avsatt budget för ateljéstöd medger gällande prioriteringar:

- Nyutbildade konstnärer, med högskoleexamen från de senaste fem åren, ges förtur till en femtedel av det totala ateljéstöd som fördelas i varje ansökningsomgång
- Grad och omfattning av aktiv yrkesverksamhet under de senaste fem åren

Nyexaminerade eller nyinflyttade till kommunen

Nyutexaminerade eller till kommunen nyinflyttade konstnärer kan anmäla sitt intresse för att söka ateljéstöd mellan ansökningsperioderna. Om den årliga budgeten för ateljéstöd medger beviljande av fler stöd finns möjlighet att utlysa ansökningsomgångar mellan fastslagna treårsperioder

Stockholm - Ateljé- och studiestöd för konstnärer

Stockholms stads ateljé- och studiestöd kan sökas av yrkesverksam bild- och formkonstnär. Stödet är ett engångsbelopp upp till 18 000 kronor per år under en treårsperiod.

Syftet är att skapa bättre förutsättningar för dig som konstnär att utveckla ditt konstnärliga arbete. Ansökningarna bedöms av handläggare på kulturförvaltningen och en referensgrupp.

- **Hyreskontrakt och hyresavi.** Till ansökan ska kopia på hyreskontrakt och aktuell hyresavi bifogas där årshyra, kvadratmeter och adress framgår. Om fler personer hyr in sig i samma lokal ska det specificeras.
- **Utbildningsbevis.** Till ansökan bifogas utbildningsbevis
- **CV.** Den sökande ska bifoga ett CV där dokumenterad yrkesverksamhet från de senaste fem åren presenteras.
- **Arbetsprover.** Till ansökan ska arbetsprover från de senaste fem åren bifogas via e-tjänsten. Arbetsproverna ska vara i formatet jpeg. Om det är rörlig bild/ljud så går det bra att ange en länk som arbetsprov.

I samråd med en referensgrupp görs en bedömning av ansökningarna. Urvalet görs med hänsyn till kulturnämndens mål samt rådande budgetram för ateljé- och studiestödet.

Yrkesmeriter

De senaste fem årens yrkesmeriter. Till detta räknas utställningar, offentliga gestaltningar och aktiviteter, publikationer, stipendier och projektstöd. Meriterande är sammanhang där urvalet gjorts av professionell sakkunnig inom konstfältet.

Planerade projekt

Kommande projekt kopplat till konstnärskapet.

Fördjupning

Fördjupat arbete kopplat till den konstnärliga praktiken.

Nyutexaminerad från konsthögskola

Om den sökande är nyutexaminerad från en konsthögskola görs en särskild bedömning. Den sökande bedöms på såväl genomförd som planerad konstnärlig verksamhet. Den sökande uppmanas redovisa stipendier, ateljévistelser eller projektstöd med angivet projekt och plats. Meriterande är utställningar på konstnärliga plattformar, där den sökande aktivt deltagit i eller medverkat i produktion.

Värmdö – Riktlinjer för ateljéstöd

Värmdö kommuns ateljéstöd för konstnärer är ett ekonomiskt stöd riktat till yrkesverksamma konstnärer. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för konstnärer att utveckla sitt konstnärliga arbete. Stödet kan sökas för en treårsperiod och ansökningarna bedöms av en referensgrupp.

Sökanden ska vara/ha

- folkbokförd i Värmdö kommun
- en ateljé som är belägen i Stockholms län
- en ateljéhyra om minst 1200 kr i månaden. Hyror under denna gräns är inte bidragsgrundande
- aktiv yrkesverksamhet inom sitt konstnärliga område under de senaste tre åren

2. Konstnärliga meriter

Sökande ska:

- ha konstnärlig högskoleutbildning om minst tre år inom bildkonst, skulptur, textil, grafik, metall, keramik, glas, konsthantverk eller foto/film, samt ha haft en dokumenterad yrkesverksamhet under de senaste tre åren
- kunna styrka sin utbildning, till exempel genom examensbevis, diplom eller betyg,
- kunna styrka sin yrkesverksamhet för de tre senaste åren, till exempel genom dokumenterad utställningsverksamhet, jurybedömda utställningar, gestaltungsuppdrag, konstprojekt, stipendier, kontrakt, produkter i produktion, recensioner, representation i erkända samlingar (statlig, regional, kommunal, museum eller motsvarande), annan konstnärlig verksamhet exempelvis konsultuppdrag, pedagogiska uppdrag och liknande.
- Om sökande saknar högskoleutbildning enligt ovanstående, krävs att den sökande kan redovisa dokumenterad konstnärlig yrkesverksamhet under de senaste tre åren inom konstområdet.
- Dispens från yrkesverksamhetskraven kan inte sökas för ateljéstödet. Förvaltningen tar dock hänsyn i sin bedömning till en lägre verksamhetsnivå vid till exempel sjukdom eller föräldraledighet.

3. Ateljé

- Ateljén skall vara belägen i Stockholms län samt
- Sökandens ateljé får inte vara i anslutning till den egna bostaden.
- Årshyran för ateljé skall uppgå till minst 14 400 kr.

Malmö stad - Ateljéstipendier

Ateljéstipendierna kan sökas av professionella och aktivt verksamma enskilda konstnärer inom bild och form, som bor och är yrkesverksamma i Malmö.

Sökande bedöms likvärdigt oberoende av ålder.

Krav

- Genomgått en minst treårig konstnärlig utbildning på högskolenivå inom bild och form eller ha förvärvat motsvarande kompetens.
- Vara aktivt yrkesverksam och ska kunna dokumentera aktuell och planerad verksamhet med utställningar, uppdrag inom offentlig konst och/eller andra utåtriktade konstnärliga projekt.
- För att vara meriterande ska utställningar och liknande vara genomförda i professionella sammanhang, där urvalet gjorts av sakkunniga inom området.
- Saknas högskoleutbildning krävs konstnärlig professionell verksamhet enligt ovan under minst tre år.
- Ateljéstipendium beviljas inte under pågående utbildning eller under planerat studieuppehåll.
- Utställningar och andra projekt som genomförts i samband med utbildning räknas inte som meriterande.
- Särskild hänsyn tas till på grund av föräldraledighet, sjukdom eller liknande har förhindrats från att vara fullt konstnärligt aktiv under den aktuella perioden.

Prioritering

- I första hand ges nyutbildade, med högskoleexamen från de senaste tre åren, förtur till en femtedel av de stipendier som fördelas vid varje tillfälle.
- Den som inte har fått Malmö stads ateljéstipendium de senaste tre åren prioriteras före de konstnärer som fått ateljéstipendium under motsvarande period.
- Vid behov av ytterligare prioritering är det meriterande om konstnären har omfattande konstnärlig yrkesverksamhet under de senaste fem åren.

Ateljéstipendierna gäller för två år i taget. Den som har erhållit ett ateljéstipendium kan efter en mellanperiod om minst ett år åter ansöka om stipendium om en ny tvåårsperiod.

Örebro - Ateljéstöd

Ateljéstöd är ett bidrag till yrkesverksam bildkonstnär som har en ateljé för konstnärlig verksamhet. Syftet är att underlätta för yrkesverksamma bildkonstnärer som är verksamma i Örebro och på så sätt bidra till att utveckla stadens kulturliv.

Tilldelas yrkesverksam konstnär som har relevant högskoleutbildning avslutad de tre senaste åren innan ansökan, alternativt dokumenterad yrkesverksamhet baserad på de tre senaste åren.

Alternativt ett för att bli berättigad ateljéstöd

Examen från konsthögskola de tre senaste åren. Gäller kandidatexamen eller högre examen. Gäller även motsvarande examen från lärosäten utanför Sverige. Om du uppfyller det här kriterier behöver du inte uppfylla de andra kriterierna gällande yrkesmeriter.

Alternativ två för att bli berättigad ateljéstöd

Dokumenterad yrkesverksamhet de tre senaste åren. Yrkesverksamheten bedöms utifrån en kombination av följande kriterier.

Tre av följande kriterier:

Eftergymnasial konstutbildning. Tvåårig förberedande konstskola eller ett projektår på en konsthögskola de tre senaste åren räknas som ett av tre kriterier som behöver uppfyllas för att erhålla stöd.

Separatutställning. För att uppfylla detta kriterium behöver du ha gjort en separatutställning i galleri, kommunal konsthall, museum eller utställning av arrangör vars huvudsyfte är att bedriva regelbunden utställningsverksamhet inom konstfältet.

Utställning ska vara genomförd i sammanhang där urvalet gjorts av professionell sakkunnig inom konstfältet.

Om två personer arbetar på en gemensam utställning anses det som en separatutställning. Konstföreningar vars främsta syfte är att ställa ut godkänns. Utställning i egen regi anses inte uppfylla kriterier.

Grupp- eller temautställning. För att uppfylla detta kriterium behöver du ha gjort en grupp- eller temautställning i galleri, kommunal konsthall, museum eller utställning av arrangör vars huvudsyfte är att bedriva regelbunden utställningsverksamhet inom konstfältet.

Utställningen ska vara genomförd i sammanhang där urvalet har gjort av professionell sakkunnig inom konstfältet. Konstföreningar vars främsta syfte att ställa ut godkänns. Utställning i egen regi anses inte uppfylla kriteriet.

Tilldelats skiss- och utsmykningsuppdrag eller pris i tävlingssammanhang. Uppdragen ska berättigas till individuell visningsersättning.

Förvärvat till samling. Förvärvandet ska vara berättigad till individuell visningsersättning, se punkt 4.

Tilldelad konstnärstipendium av stat, region, kommun eller annat erkänt nationellt konstnärstipendium. Även Artist in residence uppfyller kriteriet. Likaså motsvarande internationella konstnärstipendium.

Deltagit i jurybedömd konstutställning där urvalet gjorts av professionell sakkunnig inom konstfältet. Exempelvis nationella och regionala konstsalonger, OPENART, andra "open call" – utställningar.

Uppdrag eller verksamhet som baserar sig på ditt konstnärskap. Kriteriet innefattar tillfälliga uppdrag i projektform och annorlunda arbetssätt som inte ryms i ovanstående kriteriet. Här inryms även stora uppdrag som tagit mycket tid i anspråk. Uppdragen och projekten ska ha

beställts av professionell sakkunnig inom konstfältet.

Ej giltiga uppdrag är exempelvis uppdrag man givit sig själv som exempelvis utställningar i egen regi, långsiktiga pedagogiska uppdrag där konstnärer ansvarar för att elever ska uppfylla alla delar i en läroplan.

Notera att punkt 8 uppfyller ett kriterium oavsett hur många uppdrag som redovisas under punkten.

Regler för förhyrda ateljéer

Stödet betalas ut förutsatt att lokalen är förhyrd och endast används till ateljé för sökande konstnär; stödet är personligt. För ateljéer med bostadsstandard kan stöd inte sökas. Delas lokalen med annan konstnär söks stödet för respektive del av hyran. Del av lokalen som används av annan person eller för annat ändamål får inte räknas in i bidragsgrundande hyra.

Regler för ateljéer i anslutning till hemmen

Stöd som är personligt betalas ut förutsatt att lokalen endast används som ateljé för sökande konstnär. Lokalen måste vara tydligt avskild från den övriga bostadsytan och vara beskaffad så att den är med hänsyn till läge, inredning eller användning inte alls eller högst obetydligt kan användas som bostad.

Endast en del av ett rum kan alltså inte definieras som ateljé. Stödet går inte att kombinera med någon annan form av lokalsubvention.

Göteborg – Regler för ateljéstöd

Ateljéstöd är ett stöd till yrkesverksamma konstnärer för hyra av konstnärsateljéer. Syftet är att förbättra villkoren för yrkesverksamma konstnärer i Göteborg och på så sätt bidra till att utveckla stadens professionella kulturliv.

Krav på ateljé

- Ateljén ska vara belägen i Göteborgs Stad.
- Årshyran för ateljé ska uppgå till minst 14 400 kr.
- Hyreskontraktet för ateljén ska visa att hyran avser ateljé eller verksamhetslokal, det vill säga ej bostad.
- Dispens kan ges för ateljélägenhet. Stöd för sådan beviljas endast i de fall det är specificerat i kontrakt och kan styrkas av hyresvärd. Stöd beviljas endast för ateljédelen i lägenheten vars hyra måste överstiga 14 400 kr per år.
- Ateljéstöd kan beviljas för den period som ateljé hyrts förutsatt att perioden kan styrkas med kontrakt och hyresavi.

Krav på konstnärlig yrkesverksamhet

Ateljéstöd ges till yrkesverksamma konstnärer. Det innebär att den sökande ska uppfylla minst ett av följande kriterier:

- Sökande ska ha konstnärlig högskoleutbildning om minst tre år inom fri konst, konsthantverk eller foto, vilken avslutats högst tre år innan ansökan.

- Om sökande har högskoleutbildning avslutad mer än tre år innan ansökan eller om sökande saknar högskoleutbildning enligt ovanstående, krävs treårig dokumenterad erfarenhet genom minst ett av följande kriterier:
  0. genomförd separatutställning i Sverige eller i utlandet,
  1. beviljat arbetsstipendium från Konstnärsnämnden inom bild- och formområdet
  2. genomfört offentligt konstnärligt gestaltningsuppdrag,
  3. större samlingsutställning till exempel internationell konstbiennial, större konstmuseum eller motsvarande konsthantverkssammanhang